



L'abandonament del nostre patrimoni cultural i històric

Editorial – octubre 2025



Ens agrada repetir que Catalunya és una terra de cultura, d'història i de patrimoni. Ens agrada presumir de castells, d'esglésies romàniques, de jaciments ibèrics i de llegats industrials. Però si ens aturem un moment i mirem al nostre voltant amb ulls crítics, ens hem de preguntar sincerament: **cuidem realment el nostre patrimoni cultural i històric?** O simplement el deixem sobreviure malgrat la indiferència col·lectiva, la manca de recursos i l'oblit institucional?

El patrimoni no és només allò que lluïm als fulletons turístics. És, sobretot, la memòria viva d'un país: el testimoni de qui hem estat, de com hem treballat, de com hem viscut. I massa sovint, aquesta memòria s'ensorra, s'esmicola o es ven a trossos sense que ningú aixequi gaire la veu.

Un dels casos més paradigmàtics és **el de Ràdio Liberty, a la platja de Pals**. Després de l'abandonament general i de l'enderrocament de les seves emblemàtiques antenes cap al 2006, l'edifici principal va quedar en un estat d'absolut abandonament per part del seu propietari, l'Estat espanyol. Cap projecte, cap inversió, cap visió de futur. Només silenci i deixadesa en un espai

d'enorme valor històric i tecnològic, vinculat a un dels capítols més significatius de la Guerra Freda.

Davant d'aquesta situació, **la societat civil va reaccionar**. Gràcies a la feina tenaç i sostinguda del *Cercle Català d'Història* i del col·lectiu *Salvem la Platja de Pals*, es va aconseguir que aquest espai fos declarat **Bé Cultural d'Interès Local (BCIL)**, fet que en garanteix la seva protecció integral. Aquell reconeixement va arribar després d'anys de lluita, d'incomprensions i de tràmits interminables, però va permetre que Ràdio Liberty no desaparegués completament del mapa.

Tanmateix, el repte continua. Malgrat la protecció legal, **l'Estat espanyol persisteix en la seva resistència a donar un ús digne i coherent a l'espai**. No s'hi destinen recursos, no s'hi impulsa cap projecte, i s'evita qualsevol col·laboració real amb les entitats del territori. Mentrestant, el *Cercle Català d'Història* i altres actors socials continuem reclamant que aquell espai es converteixi en un **centre d'interpretació dedicat a l'estudi de la Guerra Freda**, la comunicació internacional i la història contemporània de Catalunya i d'Europa. Seria una manera intel·ligent i necessària de preservar un llegat que és únic al nostre país i al conjunt del continent.



Aquest exemple, tan proper com dolorós, contrasta amb altres experiències de gestió patrimonial que demostren que **una altra manera de fer és possible**. A l'**Anse de Paulilles**, a la **Catalunya Nord**, l'antiga fàbrica de dinamita Nobel —també abandonada durant dècades— ha estat transformada en un espai de memòria i natura exemplar. Allà, la rehabilitació arquitectònica, la preservació del paisatge i la recuperació de la memòria obrera s'han combinat amb una gran

sensibilitat i una clara visió de futur. Paulilles és avui un lloc viu, obert i estimat, que enriqueix culturalment i econòmicament el territori.

També aquí, a casa nostra, trobem exemples que ens donen esperança. **L'antiga fàbrica Asland, a La Pobla de Lillet**, és un d'aquests casos que demostren què pot aconseguir-se quan hi ha visió i compromís. Allò que havia estat un conjunt industrial en ruïnes és avui un espai museïtzat i didàctic gràcies al treball del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya. El recinte no només preserva un patrimoni arquitectònic de gran valor, sinó que també explica la vida i les condicions dels treballadors que van contribuir al progrés industrial del país.

Asland és la prova que **el patrimoni pot ser motor de desenvolupament**, eina educativa i espai de memòria col·lectiva. Però malauradament, casos com aquest o com Paulilles són encara l'excepció, no la norma. La major part del nostre patrimoni —sobretot el més modest, el local, aquell que no atrau titulars— pateix l'abandonament, la desatenció i, sovint, la ignorància.

Cuidar el patrimoni no és un luxe ni una qüestió estètica: és un **deure nacional**. És entendre que el nostre futur cultural i econòmic depèn també de com sabem preservar i explicar el nostre passat. Cal una nova mirada —més exigent, més compromesa, més valenta— per evitar que la nostra història s'esborri sota la pressió del temps o de la inèrcia administrativa.

Des del *Cercle Català d'Història*, creiem que ha arribat l'hora de **reivindicar una política patrimonial integral**, que vagi més enllà de la simple conservació i incorpori la recerca, la pedagogia i la participació ciutadana. El patrimoni no ha de ser una càrrega, sinó una oportunitat: un recurs viu per generar coneixement, identitat i cohesió social.

Cuidar el patrimoni és cuidar-nos a nosaltres mateixos.

És evitar que la història —la nostra història— acabi convertida en pols.

Redacció CCH